

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านติดใจวิเคราะห์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เล่มที่

การอ่านติดใจวิเคราะห์งานพื้นบ้าน

นางสาวสุวรรณี โฉมดี
ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการ
โรงเรียนสามชัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๔
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย รหัส ท๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะโดยใช้การฝึกตามขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดเมตาคognition ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการฝึก ดังนี้ ๑) วางแผนการเรียนรู้ ๒) หมั่นเพียรทำกับตนเอง ๓) ตรวจสอบความสำเร็จตามเป้าหมาย ๔) สร้างความภาคภูมิใจจากการทำงาน ๕) ประเมินผลตามเกณฑ์

ชุดฝึกกิจกรรมการเรียนรู้มีทั้งหมด ๘ เล่มคือ

เล่มที่ ๑ ความรู้เบื้องต้นการอ่านคิดวิเคราะห์

เล่มที่ ๒ การอ่านคิดวิเคราะห์ข่าว

เล่มที่ ๓ การอ่านคิดวิเคราะห์บทความ

เล่มที่ ๔ การอ่านคิดวิเคราะห์นิตยสาร

เล่มที่ ๕ การอ่านคิดวิเคราะห์บทเพลง

เล่มที่ ๖ การอ่านคิดวิเคราะห์โฆษณา

เล่มที่ ๗ การอ่านคิดวิเคราะห์บทร้อยกรอง

เล่มที่ ๘ การอ่านคิดวิเคราะห์พระบรมราโชวาท

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย รหัส ท๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั้ง ๘ เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และผู้สนใจได้นำไปศึกษาและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

สุวรรณี โพธิ์ศรี

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

๑

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเมตาคognition

๑

ขั้นตอนการศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

๒

กิจกรรมทำพันธะสัญญาวางแผนการเรียนรู้

๓

สาระสำคัญ มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์

๔

บัตรทดสอบก่อนเรียน

๕

บัตรกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

๘

บัตรคำถามกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

๑๐

บัตรเนื้อหาที่ ๑

๑๑

บัตรกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ๑

๑๔

แบบบันทึกการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

๑๕

แบบบันทึกการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นกลุ่มย่อย

๑๖

บัตรเนื้อหาที่ ๒

๑๗

บัตรกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ๒

๑๘

บัตรเนื้อหาที่ ๓

๑๙

บัตรกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ๓

๒๑

แบบบันทึกการเรียนรู้

๒๒

บัตรทดสอบหลังเรียน

๒๓

ภาคผนวก

๒๕

บัตรเฉลยกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

๒๖

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๑

๒๗

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๒

๒๘

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๓

๒๙

แบบประเมินกระบวนการคิดแบบเมตาคognition

๓๐

บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

๓๑

บัตรเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

๓๒

บรรณานุกรม

๓๓

คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนใช้เรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะได้รับประโยชน์โดยตรง ถ้าหากปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

๑. ก่อนเริ่มเรียนเล่มที่ ๔ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์หันทานพื้นบ้าน เล่มนี้นักเรียนต้องทำแบบทดสอบก่อนเรียน เป็นลำดับแรก
๒. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับนี้ได้จัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก
๓. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละเรื่องให้เข้าใจอย่างชัดเจน
๔. ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดในแต่ละกิจกรรม อย่างรอบคอบ ไม่เปิดข้าม เพราะจะทำให้สับสน
๕. บัตรเฉลยคำตอบของแต่ละกิจกรรมจะอยู่ท้ายชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์ไม่ควรเปิดดูบัตรเฉลยคำตอบก่อน
๖. ตรวจคำตอบในทุกกิจกรรมที่ปฏิบัติ
๗. เกณฑ์การผ่านบัตรกิจกรรมและบัตรทดสอบ ร้อยละ ๘๐ ของคะแนนเต็ม
๘. ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด ให้นักเรียนย้อนกลับไปศึกษาบัตรเนื้อหา ให้เข้าใจอีกครั้ง แล้วจึงกลับมาทำบัตรกิจกรรม และบัตรทดสอบ จนกว่าจะผ่านตามที่เกณฑ์กำหนด
๙. ขณะศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หากมีข้อสงสัยหรือข้อข้องใจให้ถามเพื่อนหรือครู เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเมตาคognition

นักเรียนจะได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเมตาคognition ซึ่งมีรูปแบบการจัดกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑. วางแผนการเรียนรู้
๒. หมั่นเพียรกำกับตนเอง
๓. ตรวจสอบความสำเร็จตามเป้าหมาย
๔. สร้างความภาคภูมิใจจากการทำงาน
๕. ประเมินผลตามเกณฑ์

ขั้นตอนการศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ศึกษาคู่มือในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ทำบัตรทดสอบก่อนเรียน พร้อมทั้งตรวจผลงานที่บัตรเฉลย

ศึกษาเนื้อหาจากบัตรเนื้อหา

ทำบัตรบัตรกิจกรรม พร้อมทั้งตรวจผลงานที่บัตรเฉลย

ทำบัตรทดสอบหลังเรียน พร้อมทั้งตรวจผลงานที่บัตรเฉลย

ผ่านเกณฑ์

ศึกษาชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ต่อไป

ไม่ผ่านเกณฑ์

ทบทวนชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ใหม่

กิจกรรมทำพันธะสัญญาวางแผนการเรียนรู้

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....

สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ.....เลขที่.....
๒. ชื่อ.....เลขที่.....
๓. ชื่อ.....เลขที่.....
๔. ชื่อ.....เลขที่.....
๕. ชื่อ.....เลขที่.....

คำคมของการคิด

.....

จุดประสงค์	วิธีการเรียนรู้	เป้าหมาย	การวางแผนการเรียนรู้
๑.อธิบายลักษณะ ของนิทานพื้นบ้านได้		๑.อธิบายลักษณะ ของนิทานพื้นบ้านได้	
๒.ระบุวิธีการอ่าน นิทานพื้นบ้านได้		๒.ระบุวิธีการอ่าน นิทานพื้นบ้านได้	
๓.อ่านนิทานพื้นบ้าน ได้		๓.อ่านนิทานพื้นบ้าน ได้	
๔.มีมารยาทใน การอ่าน		๔.มีมารยาทใน การอ่าน	
			
			
			

ผลการตรวจสอบการวางแผนการเรียนรู้

๑. เป้าหมายที่นักเรียนวางไว้	ข้อ
๒. นักเรียนสามารถทำได้	ข้อ

๑. สารสำคัญ

นิทานพื้นบ้าน เป็นเรื่องที่เล่าสืบกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวาจา (มุขปาฐะ) แต่ก็มีจำนวนมากที่ได้รับการบันทึกไว้ นิทานพื้นบ้านปรากฏในทุกๆ วัฒนธรรม มีทั้งความแตกต่างหลากหลาย และความเหมือน มีความสำคัญในการเข้าถึงวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชน นอกจากนี้ยังให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ในการอ่านนิทานจึงควรอ่านอย่างคิดวิเคราะห์

๒. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน

- ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

- ท ๑.๑ ม.๓/๑ อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน
 ท ๑.๑ ม.๓/๒ ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย
 ท ๑.๑ ม.๓/๓ ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน
 ท ๑.๑ ม.๓/๕ วิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินเรื่อง ที่อ่านโดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น
 ท ๑.๑ ม.๓/๖ ประเมินความถูกต้องของข้อมูล ที่ใช้สนับสนุนในเรื่องที่อ่าน
 ท ๑.๑ ม.๓/๘ วิเคราะห์เพื่อแสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
 ท ๑.๑ ม.๓/๙ ตีความและประเมินคุณค่า และแนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต
 ท ๑.๑ ม.๓/๑๐ มีมารยาทในการอ่าน

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๓.๑ อธิบายความหมายและลักษณะของนิทานพื้นบ้านได้
 ๓.๒ อ่านตีความ แปลความ และขยายความจากการอ่านนิทานพื้นบ้านได้
 ๓.๓ สร้างความคิดรวบยอดและสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่านนิทานพื้นบ้านได้
 ๓.๔ มีมารยาทในการอ่าน

บัตรทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ (๑๐ คะแนน)

๑. นิทานพื้นบ้าน หมายถึงอะไร

- ก. นิทานที่แต่งขึ้นโดยได้รับคำสั่งจากพระมหากษัตริย์
- ข. วรรณกรรมที่แต่งขึ้นโดยกวีต่างประเทศ
- ค. ประวัติศาสตร์ที่ถูกเขียนขึ้นในช่วงสงคราม
- ง. นิทานที่แต่งขึ้นจากชาวบ้าน มีเนื้อหาสะท้อนชีวิตชาวบ้าน

๒. ข้อใดไม่ใช่นิทานพื้นบ้านของภาคอีสาน

- ก. ปลาบู่ทอง
- ข. จำปาสี่ต้น
- ค. ก่องข้าวน้อย
- ง. ผาแดงนางไอ่

๓. นิทานพื้นบ้านมุ่งเน้นด้านใด

- ก. ให้ความรู้
- ข. มีคติสอนใจ
- ค. มีค่านิยมที่ดี
- ง. มีความบันเทิง

๔. นิทานที่มักมีเทวดาหรือนางฟ้าเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ มักเป็นนิทานประเภทใด

- ก. นิทานตลก
- ข. นิทานท้องถิ่น
- ค. นิทานปรัมปรา
- ง. นิทานวีรบุรุษ

๕. นิทานเรื่องจำปาสีด้นมีลักษณะเหมือนนิทานเรื่องใด

- ก. พิกุลทอง
- ข. พระไชยเชษฐ
- ค. สี่ยอดกุมาร
- ง. จันทโครพ

๖. นิทานเรื่องก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ ให้ข้อคิดหรืออุทาหรณ์ในด้านใด

- ก. ความโกรธหรือโมโห
- ข. ความเสียสละ รับผิดชอบ
- ค. ความเคียดแค้น
- ง. ความรักของหนุ่มสาว

๗. บุญบังไฟ เป็นประเพณีของท้องถิ่นอีสานที่ได้จากนิทานเรื่องใด

- ก. ชูลูนางอ้าว
- ข. ตำนานพระธาตุพนม
- ค. จำปาสีด้น
- ง. ผาแดงนางไอ่

๘. ข้อใดคือคุณค่าทางอารมณ์ของนิทานพื้นบ้าน

- ก. ประวัติความเป็นมา
- ข. ความสนุกสนาน
- ค. ความไพเราะซาบซึ้ง
- ง. อุทาหรณ์และคติเตือนใจ

๙. นิทานพื้นบ้านส่วนใหญ่มีความเป็นมาอย่างไร

- ก. เล่าสืบต่อกันมา
- ข. เขียนไว้ในใบลาน
- ค. เขียนไว้ตามผนังโบสถ์
- ง. เขียนเป็นเล่มเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์

๑๐. นิทานที่เล่าจากปากต่อปากเรียกว่าอย่างไร

- ก. นิทานท่องถิ่น
- ข. นิทานมุขปาฐะ
- ค. นิทานลายลักษณ์
- ง. นิทานราชสำนัก

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=ผาแดงนางไอ่&tbm=isch&source>

บัตรกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

นิทานพื้นบ้านเรื่อง พญาคันคาก

พระนางแก้วเทวี มเหสีแห่งพญาเอกราชเจ้าเมืองอินทปัตถนคร ได้ประสูติพระโอรส ซึ่งมีผิวพรรณเหลืองอร่ามดังทองคำ แต่ว่ามีผิวหนึ่งจุดคางคก และในวันที่พระกุมารประสูติ เกิดอัศจรรย์ ขึ้นบนพื้นโลก ฝนตกฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เปรี้ยงปร้าง ลมพายุพัดต้นไม้หักล้มระเนระนาด เสียงดังสนั่นหวั่นไหวราวกับว่าโลกจะถล่มทลาย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีบุญลงมาเกิด พระยาเอกราชได้จัดหาหญิงสาว ที่มีลักษณะดี เช่น มีถิ่นต่งตึงกลมงาม มาเป็นแม่เลี้ยงนางนมแก่พระกุมาร เมื่อพระกุมารเจริญวัยเติบโตใหญ่เป็นหนุ่ม ก็คิดอยากจะได้คู่ครองและอยากได้ปราสาทเสาดิวิยไฉนเป็นที่ประทับ จึงเข้าเฝ้าและทูลขอให้ พระบิดาช่วย ฝ่ายบิดาเห็นว่าพระโอรสของตนมีรูปร่างผิดแผกแตกต่างไปจากคนทั่วไป คงไม่มีหญิงใดปรารถนาจะได้เป็นคู่ครอง จึงทรงบอกให้พระกุมารเลิกล้มความคิดเช่นนั้นเสียโดยให้เหตุผลว่าพระกุมารมีรูปร่างอัปลักษณ์ ทำให้พระกุมารเสียพระทัยยิ่งนักต่อมาในกลางดึกสงัดของคืนวันหนึ่ง พระกุมาร จึงตั้งจิตอธิษฐานว่า ถ้าตนเคยได้สร้าง สมบุญบารมีมาก็ขอให้สำเร็จดังความปรารถนาด้วยเถิด ด้วยแรงอธิษฐานทำให้บันฑุกัมพลศิลาอาสน์ ซึ่งเป็นที่ประทับนั่งของพระอินทร์เกิดแข่งกระด้างขึ้น พระอินทร์จึงลงมาเนรมิตปราสาทเสาดิวิยอันงดงามหาที่เปรียบไม่ได้พร้อมด้วยข้าทาสบริวาร เครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งล้วนแล้วไปด้วยทิพย์ปานประหนึ่งเมืองสวรรค์ และยังได้เอานางแก้วจากอูตรกฐทวีปมามอบให้เป็นคู่ครอง ก่อนจาก ได้เนรมิตพระกุมาร ให้เป็นชายหนุ่มรูปงาม พญาเอกราชเห็นประจักษ์ในบุญบารมีของลูก จึงยกราชสมบัติบ้านเมืองให้ครอบครอง

เมื่อพระกุมารได้ครองราชย์แล้ว เจ้าเมืองทั้งหลายในชมพูทวีปต่างก็มาขออยู่ภายใต้ร่มบารมี แม้พญาครุฑ พญานาค พญาหงส์ เหล่าสัตว์น้อยใหญ่ เช่น ช้าง ม้า เสือ สิงห์ กระต่าย แรด ลงไปถึงกบ เขียด อึ่งอ่าง คางคก ผี ต่อ แตน มด ปลวก ต่างก็พากันมาถวายตัวเป็นบริวารจนหมดสิ้น ทำความไม่พอใจให้พญาแถนเป็นยิ่งนัก พญาแถนจึงไม่ยอมให้พวกพญานาคลงเล่นน้ำ เป็นเหตุ ให้เกิดความแห้งแล้ง ฝนไม่ตกลงมายังโลกมนุษย์เป็นเวลาหลายปี ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารเหี่ยวเฉา ตาย มนุษย์และเหล่าสัตว์ ต่างพากันเดือดร้อน จึงไปทูลให้พญาคันคากทราบ พญาคันคากจึงไปยังเมืองบาดาลถามพวกนาคร

เมื่อรู้เหตุที่ทำให้ฝนแล้งแล้ว พญาคันคากจึงยกทัพอันประกอบไปด้วยมนุษย์ และเหล่าสัตว์ทั้งหลาย ที่มีอยู่ในโลกขึ้นไปทำสงครามกับพวกพญาแถน

พญาคันคากกับพญาแถน ได้ต่อสู้กันด้วยอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ เมื่อพญาแถนเห็นว่า จะเอาชนะพญาคันคาก ด้วยฤทธิ์เดชไม่ได้ จึงทำให้ชนข้างกัน ในที่สุดพญาคันคากชนะ จึงจับพญาแถนและให้พญานาคจับมัดไว้ พญาแถนจึงขอยอมแพ้ และขอมอบถวายบ้านเมืองให้ และสัญญาว่าจะส่ง น้ำฝนลงมาให้ตามฤดูกาลดั้งเดิม และจะลงมาปลูกพันธุ์ข้าวทิพย์ลูกเท่ามะพร้าวให้ นับแต่นั้นเป็นต้นมา พอถึงฤดูกาลทำนา ฝนก็ตกลงมา ยังให้ความชุ่มชื้นแก่แผ่นดินเป็นประจำทุกปี

พญาคันคาก ปกครองบ้านเมืองด้วยหลักทศพิธราชธรรม ถือศีลภาวนา สร้างบุญกุศล อยู่มิได้ขาด ทำให้ชาวประชาร่มเย็นเป็นสุขกันถ้วนหน้า พระองค์ทรงพระชนมายุได้แสนปีจึงสวรรคต หลังจากนั้นเป็นต้นมา ชาวโลกก็ได้อาศัยหนทางที่ พระยาขันคากสร้างไว้ขึ้นไปเรียนเอาเวทย์มนต์คาถาจากพวกพญาแถน เมื่อลงมา ยังโลกแล้วก็ใช้คาถาอาคมที่ตนเองเรียนมาจากครูบาอาจารย์เดียวกันรบราฆ่าฟันกันล้มตายเป็นจำนวนมาก ต่อมาก และพวกมนุษย์ยังพากันเกียจคร้านไม่เอาใจใส่เรือกสวนไร่นา เมื่อข้าวกล้าที่พญาแถนปลูกไว้ตามที่ สัญญากับพญาคันคากสุกแก่เต็มที่แล้ว ก็ไม่พากันทำยังฉางไว้ใส่ มีหนำซ้ำ ยังพากันโกรธแค้นที่ให้เมล็ดข้าว เท่าลูกมะพร้าว จึงช่วยกันสับฟัน จนแตกเป็นเม็ดเล็ก เม็ดน้อย เมล็ดข้าวจึงกลายเป็นเมล็ดเล็ก ๆ ดังที่เห็นในปัจจุบันนี้ จากนั้นมาข้าวจึงไม่เกิดเอง มนุษย์ต้องหว่าน ไถ ปัก ดำ จึงจะได้ข้าวมากิน

เมื่อพญาแถนเห็นชาวโลกละเลยศีลธรรม ไม่ตั้ง ตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม พญาแถนจึงทำลาย เส้นทางติดต่อระหว่างชาวโลกกับพวกแถนเสีย นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาชาวโลกจึงไม่อาจขึ้นไปยังเมืองฟ้า พญาแถนได้อีก

ที่มา : <http://chali0701.blogspot.com/2008/09/2542-588-1.html>

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=พญาคันคาก+รูป>

บัตรคำถามกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

นิทานพื้นบ้านเรื่อง พญาคันคาก

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายจากนิทานเรื่อง พญาคันคาก ดังนี้ (๕ คะแนน)

๑. บุคลิกภาพและนิสัยของพญาคันคากเป็นอย่างไร

.....

.....

๒. ลักษณะเด่นของนิทานเรื่องพญาคันคากมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

๓. หลังจากอ่านเรื่องนี้จบแล้ว สามารถนำข้อคิดเรื่องนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

.....

๔. คุณค่าที่ได้รับจากนิทานเรื่องพญาคันคากคืออะไร

.....

.....

๕. หากอ่านอย่างมีมารยาทควรอ่านอย่างไร

.....

.....

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=พญาคันคาก+สรุป>

บัตรเนื้อหาที่ ๑

การอ่านนิทานพื้นบ้าน

ความรู้เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน

ความหมายของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบกันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวาจา (มุขปาฐะ) แต่ก็มีจำนวนมากที่ได้รับการบันทึกไว้ นิทานพื้นบ้านปรากฏในทุกๆวัฒนธรรมมีทั้งความแตกต่างหลากหลาย และความเหมือนมีความสำคัญในการเข้าถึงวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชน

นิทานพื้นบ้าน มีลักษณะเฉพาะที่เห็นเด่นชัด คือ เป็นเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อน วิธีการที่เล่าก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมา มักจะเริ่มเรื่องโดยการกล่าวถึงตัวละครสำคัญของเรื่อง ซึ่งอาจจะป็นรุ่นพ่อ-แม่ ของพระเอกหรือนางเอก แล้วดำเนินเรื่องไปตามเวลาปฏิทิน ตัวละครเอกพบอุปสรรคปัญหา แล้วก็ฟันฝ่าอุปสรรคหรือแก้ปัญหาคล่องไปจนจบเรื่อง ซึ่งมักจะจบแบบมีความสุขหรือสุขนาฏกรรม ถ้าเป็นนิทานคติ ก็มักจะจบลงว่า “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า.....” ถ้าเป็นนิทานชาดกก็จะบอกว่าตัวละครสำคัญของเรื่องในชาติต่อไป ไปเกิดเป็นใครบ้าง ถ้าเป็นนิทานปริศนา ก็จะจบลงด้วยประโยค คำถาม ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน กุหลาบ มลลิกะมาส (๒๕๑๘, หน้า ๙๙-๑๐๐) ได้สรุปไว้ดังนี้

๑. เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง
๒. เล่ากันด้วยปากสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน และเมื่อการเขียนเจริญขึ้นก็อาจมีการเขียนขึ้นตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปาก
๓. ไม่ปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่าฟังมาจากผู้เล่า ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในอดีตอีกต่อหนึ่ง ผิดกับนิยายสมัยใหม่ที่ทราบตัวผู้แต่งแน่ชัดนิทานที่ปรากฏชื่อ ผู้แต่งเช่น นิทานของกริมม์ ก็อ้างว่า เล่าตามเค้า นิทานที่มีมาแต่เดิมไม่ใช่ตนแต่งขึ้นเอง

การศึกษารวบรวมนิทานพื้นบ้านการรวบรวมนิทานพื้นบ้านอย่างเป็นระบบเริ่มขึ้นเมื่อ ค.ศ.๑๘๒๒ คือ งานของ " พี่น้องตระกูลกริมม์ Grimm" รวบรวมนิทานพื้นบ้านเยอรมัน ซึ่งการรวบรวมครั้งนี้แตกต่างจากการรวบรวมในยุคก่อนหน้าในแง่ที่ว่าไม่ใช่เป็นการแสดงรายการของนิทานพื้นบ้าน

แต่รวมถึงการวิเคราะห์เชิงวิชาการด้วยการเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านเยอรมันกับเทพนิยายของกรีก และโรมันโบราณรวมทั้งจินตกวีนิพนธ์ของอินเดียกริมม์พบว่า นิทานเหล่านี้มีเนื้อหาหลักหรือแก่นร่วมกันนำไปสู่ทฤษฎีที่ว่า เมื่อชาวอินโดยูโรเปียนละเลยทอดทิ้งศาสนาของพวกเขาที่มีร่วมกับเทพนิยายก็ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นนิทานพื้นบ้านความเกี่ยวโยงระหว่างศาสนาและนิทานพื้นบ้านเป็น สิ่งสำคัญเพราะถ้านิทานพื้นบ้านไม่มีความเกี่ยวโยงกับศาสนา การศึกษานิทานพื้นบ้าน

(ความเชื่อในเรื่องที่นอกเหนือจากธรรมชาติ) ก็จะ ดูเหมือนว่าเป็นศาสตร์ที่ไม่เหมาะสมที่จะศึกษาเชิงวิชาการ
ลูกศิษย์ของกริมม์พัฒนาความคิดในแนวนี้อต่อไป

โดยกล่าวว่านิทานพื้นบ้านทั้งหมดมีที่มาจาก เทพนิยาย และเมื่อนักวิชาการเหล่านี้ไม่สามารถค้นหา
เทพนิยายเพื่อที่จะใช้ในการอธิบายนิทานพื้นบ้านได้พวกเขาก็จะสร้างเทพนิยายขึ้นมาเอง นี่เป็นจุดเริ่มต้นของ
การค้นหา "ความหมายข้างใน"ของนิทานพื้นบ้าน นอกเหนือจากคุณค่าของนิทานในแง่ให้ความเพลิดเพลิน

🌻 ประเภทของนิทาน 🌻🌻

ประเภทของนิทานแบ่งออกตามรูปแบบได้ ๕ ประเภท คือ

๑. นิทานปรัมปรา (Fairy tale) เป็นนิทานที่มีเรื่องค่อนข้างยาว เป็นเรื่องสมมุติว่าเกิดขึ้น
ในที่ใดที่หนึ่ง ไม่กำหนดชัดเจนว่าที่ไหน ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษประการใดประการหนึ่ง เช่น
เป็นผู้มีอำนาจ มีบุญ มีฤทธิ์เดช ทำให้ศัตรูพ่ายแพ้ได้ ถ้าเป็นหญิงมักได้แต่งงานกับชายสูงศักดิ์ เช่นปลาบู่ทอง
สโนไวท์ และซินเดอเรลลา และมักนิยมขึ้นต้นว่า “ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว...” หรือ “ในกาลครั้งหนึ่ง...”

๒. นิทานท้องถิ่น (Legend) เป็นนิทานที่มีเรื่องสั้นกว่านิทานปรัมปรา มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับ
ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ใจกลาง หรือคตินิยม แต่ว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือมีเค้าความจริง
มีบุคคลจริงๆ มีสถานที่จริงๆ

๓. นิทานเทพนิยาย (Myth) เป็นนิทานที่มีเทวดา นางฟ้า เป็นตัวเอกของเรื่อง เช่น เมฆลารามสูร
ท้าวมหาสงคราม

๔. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal tale) เป็นนิทานที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ และมีความคิดและการกระทำ
ต่างๆ ตลอดจนพูดจาอย่างคน หรืออาจมีคนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ทั้งคนทั้งสัตว์สามารถพูดจาโต้ตอบและปฏิบัติ
ต่อกันได้ นิทานประเภทนี้แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท

๔.๑ นิทานเรื่องสัตว์ประเภทคติธรรม (Fable) ได้แก่ นิทานอีสป ชาดกต่างๆ

๔.๒ นิทานเรื่องสัตว์ประเภทเล่าซ้ำ หรือเล่าไม่รู้จบ (Commutative tale) เช่น เรื่อง
ยายกะตา

๕. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นนิทานเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ต่างๆ
อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ กลโกง การแกล้งแสด การแสดงปฏิภาณไหวพริบ

🌻 ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้าน 🌻🌻

๑. ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของนิทาน เช่น ความรู้เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ จารีตประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม สภาพเศรษฐกิจภูมิประเทศ และถิ่นฐานบ้านเรือน ทั้งรูปแบบการเล่านิทานที่ใช้คำประพันธ์ เข้ามาช่วยเช่น แกล่ เทศน์ เสภา ยังสร้างความงามด้านรูปแบบอีกอย่างหนึ่งดังนั้นหากเยาวชนได้เรียนรู้ นิทานพื้นบ้านของตนจึงเป็นช่องทางในการรู้ตนเองสามารถอธิบายตนเองได้ รวมทั้งอาจจะบอกได้ถึงข้อดีและ ข้อจำกัดในวัฒนธรรมนั้นๆของตนได้

๒. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพลิดเพลินแล้วผู้เล่านิทานมักเป็นผู้ใหญ่หรือผู้มีประสบการณ์ และ ผู้ฟังมักจะเป็นเด็กหรือมีประสบการณ์น้อยกว่าการเล่านิทานพื้นบ้านเป็นกิจกรรมที่ยังความชื่นชอบในผู้ฟัง ทุกหมู่ทุกเหล่าปัจจุบันการเล่านิทานก็ยังมีอยู่ทั่วไปเพียงเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือผู้ฟังเท่านั้น

๓. สอนหรือสอดแทรกศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรมหรือให้คติเตือนใจ เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป นิทานสุภาษิต นิทานในศาสนาต่าง ๆ นิทานเหล่านี้ล้วนสอนให้ผู้ฟังได้ตระหนักถึงคุณธรรมที่พึงประสงค์ทั้งทางโลก และทางธรรม เช่น สอนให้ไม่เห็นแก่ตัว สอนให้ยึดมั่นในพระผู้เป็นเจ้า สอนให้ระวังการใช้คำพูด ฯลฯ กระตุ้น ความเป็นวีรบุรุษ พัฒนาศรัทธาที่มีต่อศาสนาและเพื่อหลบหลีกความจำเจในชีวิตประจำวัน มีบทบาทสำคัญทั้ง ในด้านการให้การศึกษาก็ความบันเทิง และเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมวัฒนธรรมแต่ละแห่งตามประสงค์

บัตรกิจกรรมที่ ๑

การอ่านคิดวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน

คำชี้แจง นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกและทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ผิด
(๕ คะแนน)

-๑. การอ่านนิทานพื้นบ้านที่มีคุณค่าช่วยให้ผู้อ่านได้มีความสุขสนุกสนาน
-๒. นิทานพื้นบ้านส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวาจา (มุขปาฐะ)
-๓. การอ่านนิทานพื้นบ้านให้ได้แนวคิด หรือแก่นของเรื่อง ผู้อ่านต้องขบคิดและตีความให้ถ่องแท้
-๔. นิทานพื้นบ้าน มีลักษณะเฉพาะที่เห็นเด่นชัด คือ เป็นเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ
โครงเรื่องไม่ซับซ้อน
-๕. นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง
-๖. นิทานพื้นบ้านทำให้เกิดคติสอนใจ เป็นการกล่อมเกลাজิตใจที่นำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีงาม
-๗. นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาเป็นเรื่องราว ไม่สามารถเล่าต่อกันได้
-๘. ก่อนจะพิจารณาคุณค่านิทานพื้นบ้าน ผู้อ่านต้องแปลความเป็นลำดับแรก
-๙. การพิจารณาคุณค่าของนิทานพื้นบ้านไม่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน
-๑๐. นิทานพื้นบ้านให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของนิทาน

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?tbm=isch&sa=๑&q=กำกาดำ&oq=ก>

เอกสารหมายเลข ๑

แบบบันทึกการการอ่านคิดวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนศึกษาหลักการอ่านคิดวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านจบแล้ว ให้บันทึกข้อค้นพบจากการอ่านเป็นรายบุคคล ตามผังภูมินี้

ข้อค้นพบจากเรื่องที่อ่าน

ความหมายของนิทานพื้นบ้าน	ลักษณะนิทานพื้นบ้าน
องค์ประกอบของนิทานพื้นบ้าน	แนวทางการอ่านนิทานพื้นบ้าน

การอ่าน
นิทานพื้นบ้าน

มารยาทในการอ่าน

.....

.....

.....

เอกสารหมายเลข ๒

แบบบันทึกการอ่านคิดวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านเป็นกลุ่มย่อย

บันทึกของกลุ่ม.....

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนศึกษาหลักการอ่านคิดวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านจบแล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากข้อค้นพบที่ได้รับภายในกลุ่มย่อย ตามผังภูมินี้

ข้อค้นพบจากเรื่องที่อ่าน

ความหมายของนิทานพื้นบ้าน	ประเภทของนิทานพื้นบ้าน
องค์ประกอบของนิทานพื้นบ้าน	ประโยชน์ของนิทานพื้นบ้าน

การอ่าน
นิทานพื้นบ้าน

มารยาทในการอ่าน

.....

บัตรเนื้อหาที่ ๒

นิทานพื้นบ้านเรื่อง “ก่องข้าวน้อย”

กาลครั้งหนึ่งเมื่อหลายร้อยปีที่ผ่าน ณ บ้านตาดทองเมื่อช่วงฤดูฝนมาเยือนผู้คนก็เริ่มเตรียมตัวทำไร่ทำนา เช่นเดียวกับครอบครัวของ”ทอง”ชายหนุ่มกำพร้าพ่ออาศัยอยู่กับแม่สองคนซึ่งทองก็ออกไปปฏิบัติภารกิจ เช่นเดียวกับครอบครัวอื่นๆ

กระทั่งวันหนึ่งที่ทองไถนาอยู่นาน จนตะวันสายโแดงเขารู้สึกเหนื่อยและอ่อนเพลียมากกว่าปกติทั้งยัง หิวข้าวมากกว่าทุกวันเพราะปกติแล้วแม่จะมาส่งข้าวเร็วกว่านี้แต่วันนี้กลับช้าผิดปกติ ทองจึงหยุดไถนาและมา พักอยู่ที่ใต้ต้นไม้พล่อยให้เจ้าทุยกินหญ้าไปสายตาของทองก็เหม่อมองไปทางบ้านรอคอยแม่ที่จะมาส่งข้าวตาม เวลา

ด้วยความรู้สึกกระวนกระวายใจยิ่งสายตะวันก็ยิ่งขึ้นสูงแดดยิ่งร้อนทำให้ความหิวกระหายของทอง ยิ่งทวีมากขึ้นเรื่อยๆ หลังจากเหม่อมองอยู่นานพอทองเห็นแม่เดินเลียบมาตามคันนาพร้อมก่องข้าวน้อยๆ ห้อย ต้องแต่งอยู่ที่ไม้คานเขาก็รู้สึกไม่พอใจที่แม่มาช้าอีกทั้งก่องข้าวก็ดูเหมือนจะกินไม่อิ่ม ด้วยความหิวกระหาย จนตาเลายอารมณ์พลุ่งพล่านจึงเอ่ยต่อแม่ของตนว่า“อ๊แม่มัวไปทำอะไรอยู่จึงมาส่งข้าวช้านักก่องข้าวก็น้อยมาแต่ ก่องน้อยๆ ข้าจะกินอิ่มหรือ” แม่ก็เอ่ยปากตอบลูกว่า”ถึงก่องข้าวจะน้อยก็น้อยต่อนั่นแน่นใน ลองมากิน เบื่อก่อน”

แต่ด้วยความหิว ความเหน็ดเหนื่อยบวกกับความโมโหจนหูอื้อตาเลายทองไม่ยอมฟังเสียงใดๆ บันดาล โทสะอย่างแรงคว้าได้ไม้แอกน้อยตีแม่ที่แก่ชราล้มลงแล้วไปกินข้าว เมื่อกินข้าวจนอิ่มแต่ข้าวยังไม่หมด ทองจึง รู้สึกผิดชอบชั่วดีจึงวิ่งไปดูแม่แต่อนิจจาแม่สิ้นใจแล้ว ทองร้องไห้ไม่รู้จะทำประการใดจึงเข้าไปกราบสมภารในวัด สมภารจึงสอนว่า “การฆ่าบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้าของตนเองเป็นบาปหนัก

มีทางเดียวจะทำให้บาปเบาลง ได้ด้วยการสร้างธาตุก่อกรวมกระดูกแม่ไว้ให้สูงเท่านกเขาเหินจะได้ได้ บาปให้เบาลงบ้าง” เมื่อทองปลงศพแม่แล้วจึงขอร้องชักชวนเพื่อนบ้านร่วมกันก่อสร้างธาตุเจดีย์บรรจุอัฐิแม่ไว้ มีคนเรียกขานว่าธาตุก่องข้าวน้อย หรือก่องข้าวน้อยฆ่าแม่จนตราบทุกวันนี้

ที่มา : <https://bkkseek.com/kong-khao-noi-kha-mae/>

บัตรกิจกรรมที่ ๒
นิทานพื้นบ้านเรื่อง “ก่องข้าวน้อย”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำตอบให้สัมพันธ์กับคำถามที่กำหนดให้ในตาราง (๕ คะแนน)

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
๑.	นิทานเรื่อง “ก่องข้าวน้อย” จัดเป็นนิทานประเภทใด	
๒.	นิทานเรื่อง “ก่องข้าวน้อย” มีใจความสำคัญอย่างไร	
๓.	นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการที่ทองผ่าแม่ตัวเอง	
๔.	นิทานเรื่อง “ก่องข้าวน้อย” ให้ข้อคิดในเรื่องใด	
๕.	นักเรียนนำข้อคิดจากเรื่องนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร	

บัตรเนื้อหาที่ ๓

นิทานพื้นบ้านเรื่อง จำปาสีต้น

เมืองจ๊กซิ่นมีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีพ่อค้าวานิชไปมาค้าขายเนืองแน่น อยู่ต่อมามีพญาฮั่ง ได้มาจับผู้คนในเมืองกินทุกวัน เจ้าเมืองไม่อาจจะต่อกรกับพญาฮั่งได้ มีผู้วิเศษอาสาต่อกรกับพญาฮั่ง ก็ถูกจับกินจนหมดสิ้น เจ้าเมืองจึงนำพระธิดาชื่อนางปทุมมา ซ่อนไว้ในกลองยักษ์กลางเมือง พญาฮั่งได้มาจับผู้คนกินจนกลายเป็นเมืองร้าง ประชาชนที่เหลืออยู่ต่างก็หนีไปอยู่เมืองอื่น

ท้าวจุลณี ครองเมืองปัญจานครออกประพาสป่าล่าสัตว์ ได้หลงเข้ามายังเมืองร้าง จึงพาเสนาสำรวจบ้านเมืองพบกลองใบใหญ่อยู่กลางเมือง จึงได้ตีกลองเพื่อจะเป็นสัญญาณให้รู้ว่ามีคนมา ครั้นตีกลองได้ยินเสียงหญิงสาวร้องอยู่ในกลองจึงใช้พระขรรค์ผ่าหนึ่งหน้ากลองพบนางปทุมมาจึงนำออกมาถามไถ่ได้ความว่าพญาฮั่งจะมากินคนเมื่อได้ยินเสียงกลอง พระบิดานำนางมาไว้ในกลองเพราะโหรได้ทำนายว่าจะมีผู้วิเศษมาปราบพญาฮั่งได้ เมื่อพญาฮั่งบินมา ท้าวจุลณีก็นำตายต่อหน้านางปทุมมา

ท้าวจุลณีจึงรับนางปทุมมามาเป็นชายาพากลับเมืองปัญจานคร ท้าวจุลณีสืบเมตตาสักพักแล้วบอกว่านางอัคคี ทั้งสองก็รักใคร่ปรองดองกันดี ครั้นเมื่อนางปทุมมาตั้งครรภ์ ฝันว่าพระอินทร์เอาแก้วมาให้ ๔ ดวง โหรทำนายว่าจะได้โอรสมีบุญบารมีมาก นางอัคคีจึงฉวยเพราะนางไม่มีโอรส แต่กระนั้นก็ตาม นางก็ยังทำดีต่อนางปทุมมาเสมอต้นเสมอปลาย

ครั้นเมื่อนางปทุมมา จะประสูติโอรส นางอัคคีก็ออกอุบายเอาผ้าปิดตาปิดหูนางปทุมมา โดยอ้างว่าเป็นพระราชประเพณีของเมืองปัญจานคร นางก็เอาลูกสุนัขมาเปลี่ยนลูกนางปทุมมา แล้วให้นางหาสินำกุมารทั้งสี่ไปลอยแพทิ้งน้ำไป เมื่อท้าวจุลณีทราบว่านางปทุมมาคลอดบุตรเป็นสุนัขก็กริ้ว กล่าวหาว่านางสมสู่กับสุนัขจึงขับไล่ไปจากเมือง นางปทุมมาอุ้มลูกสุนัขโดยเข้าใจว่าเป็นลูกของตนไปอาศัยอยู่กับหญิงม่ายซึ่งเป็นคนใจร้าย ใช้นางทำงานหนักจนซูบผอม

กล่าวถึงกุมารทั้งสี่ที่ถูกลอยแพ แพ้ได้ลอยไปติดอยู่ที่ทำนน้ำบ้านตายาย ตายายเห็นเป็นกุมารหน้าตาดี จึงเลี้ยงไว้ด้วยความเอ็นดู ความทราบถึงนางอัคคีว่ากุมารทั้งสี่ยังไม่ตายจึงให้นางหาสินำอาหารใส่ยาพิษมาให้กุมาร ตายายกับจากนาเห็นกุมารทั้งสี่นอนตายกอดกันกลม ก็โศกเศร้าสลด จึงนำไปเรียงฝังกันทั้ง ๔ ศพ

กาลเวลาผ่านไปไม่นานก็เกิดเป็นต้นจำปาสดัน ตายายดีใจที่ยังเห็นหลานทั้งสี่มีชีวิตอยู่จึงหมั้นรดน้ำ
พรวันต้นจำปาจนงอกงาม นางอัคคีทราบความก็จึงสั่งให้เสนามาโค่นต้นจำปานำไปทิ้งน้ำ ต้นจำปาลอยน้ำ
ไปติดอยู่หน้าอาศรมของฤๅษี ฤๅษีใช้มีดตัดต้นจำปาเห็นมีเลือดออกจึงรู้ว่าไม่ใช่ต้นจำปาทั่วไป พระฤๅษีจึงต่อ
นิ้วเพชรให้นิ้วเพชรมีอิทธิฤทธิ์ “ชี้เป็นชี้ตาย” พระฤๅษีสอนวิชาอาคมต่าง ๆ แก่กุมารทั้งสี่ ตั้งชื่อว่า จำปาทอง
จำปาเงิน จำปานิล และคนเล็กชื่อ เจ้านล

พระอินทร์ทราบว่านางปทุมมาได้รับความลำบากมาก จึงปลอมเป็นชีปะขาวเล่าเรื่องให้กุมารทั้งสี่ฟัง
กุมารทั้งสี่จึงขอลาพระฤๅษีติดตามมารดา ระหว่างทางเดินเข้าเมืองยักษ์ เจ้านลได้ใช้นิ้วเพชรปราบยักษ์และชุบชีวิต
ยักษ์จนยักษ์ยกเมืองและธิดาให้ เจ้านลก็ให้พี่ ๆ ได้ครองเมืองได้ พระธิดาเป็นชายาทั้งสามเมืองที่ผ่านมา แต่ก็ได้
พำนักอยู่แต่ละเมืองไม่นานก็ลาไปติดตามมารดา

พระอินทร์ชีปะขาวมาส่งถึงเมืองปัญจนคร และบอกให้สี่กุมารปลอมตัวเป็นยาจกไปอาศัยอยู่กับยายเฒ่า
เฝ้าสวน และสืบหามารดาและพบว่าปัทมาสืบทอด เมื่อทราบที่อยู่ของมารดาแล้วก็แต่งเครื่องทรงกษัตริย์
สั่งให้ยายเฒ่าเฝ้าสวนพาไปพบมารดา เมื่อแม่ลูกพบกันและเล่าเรื่องแต่หนหลังก็โศกเศร้าอาดูร สี่กุมารให้ทรัพย์สิน
ตอบแทนยายเฒ่าเฝ้าสวนจำนวนมาก และลงโทษหญิงหม้ายใจร้ายที่ทารุณกรรมมารดาอย่างสาสม

เจ้านลยังคิดแค้นนางอัคคีมาก จึงชวนพี่น้องที่สามเหาะไปยังปราสาทแล้วเขียนสารถึงบิดาไว้ที่แท่นบรรทม
ให้ส่งตัวนางอัคคีและนางทาสีคนสนิทไปลงโทษและบอกความจริงทุกประการ

ท้าวจุลนีทราบดังนั้นก็ดีพระทัยที่โอรสทั้งสี่ยังมีชีวิตอยู่ วันรุ่งขึ้นจึงจับนางอัคคีและนางทาสีไปให้สี่กุมาร
ลงโทษ สี่กุมารจึงตัดสินใจให้ลอยแพนางอัคคีและนางทาสีไปในทะเลตามยถากรรม หลังจากนั้นพระองค์ก็นำ
ราชรถไปรับนางปทุมมากลับนคร

สี่กุมารก็พาพระมารดาเข้าเมืองพร้อมกับท้าวจุลนีและให้ไปรับยายเฒ่าที่เลี้ยงดูตนมาอยู่ในวัง ส่วนพี่
ทั้งสามก็ลาไปปกครองบ้านเมืองกับพระชายาส่วนเจ้านลก็ครองเมืองปัญจนครแทนบิดาสืบไป

ที่มา : <https://thaifolktales.wordpress.com/นิทานพื้นบ้าน/จำปาสดัน>

บัตรกิจกรรมที่ ๓

นิทานพื้นบ้านเรื่อง จำปาสีตัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ถูกต้อง (๕ คะแนน)

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
๑.	จุดประสงค์ของผู้แต่งเรื่องนี้คืออะไร	
๒.	ถ้านักเรียนเป็นกุมารทั้งสี่เมื่อมีชีวิตขึ้นอีกครั้งนักเรียนจะจัดการกับคนที่ทำร้ายตนเองอย่างไร	
๓.	จากเรื่องจำปาสีตันนักเรียนได้ทศนะแง่คิดอะไร	
๔.	จากเรื่องที่อ่าน ลักษณะของท้าวจุลนี เป็นอย่างไร	
๕.	ประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องที่อ่านมีอะไรบ้าง	

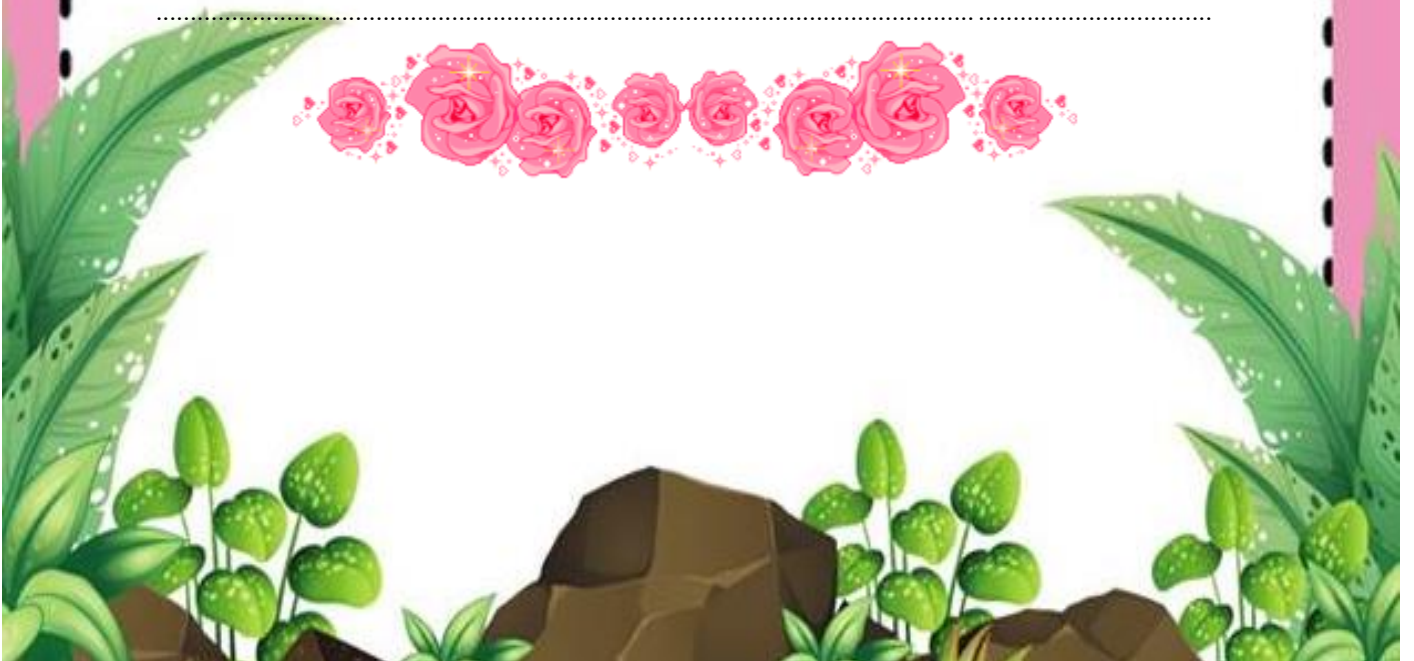
แบบบันทึกการเรียนรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกการเรียนรู้เพื่อทบทวนทำความเข้าใจ

๑. นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านนิทานพื้นบ้าน

๒. ในการเรียนรู้เรื่อง การอ่านนิทานพื้นบ้าน นักเรียนมีความรู้สึกหรือมีความคิดเห็นอย่างไร

๓. ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้การอ่านนิทานพื้นบ้าน นักเรียนจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

บัตรทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง เลือกข้อที่ถูกที่สุด ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ (๑๐ คะแนน)

๑. นิทานพื้นบ้านส่วนใหญ่มีความเป็นมาอย่างไร
 - ก. เล่าสืบต่อกันมา
 - ข. เขียนไว้ในใบลาน
 - ค. เขียนไว้ตามผนังโบสถ์
 - ง. เขียนเป็นเล่มเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์
๒. นิทานที่เล่าจากปากต่อปากเรียกว่าอย่างไร
 - ก. นิทานท่องถิ่น
 - ข. นิทานมุขปาฐะ
 - ค. นิทานลายลักษณ์
 - ง. นิทานราชสำนัก
๓. นิทานพื้นบ้านหมายถึงอะไร
 - ก. นิทานที่แต่งขึ้นโดยได้รับคำสั่งจากพระมหากษัตริย์
 - ข. วรรณกรรมที่แต่งขึ้นโดยกวีต่างประเทศ
 - ค. ประวัติศาสตร์ที่ถูกเขียนขึ้นในช่วงสงคราม
 - ง. นิทานที่แต่งขึ้นจากชาวบ้าน มีเนื้อหาสะท้อนชีวิตชาวบ้าน
๔. ข้อใดไม่ใช่นิทานพื้นบ้านของภาคอีสาน
 - ก. ปลาบู่ทอง
 - ข. จำปาสดัน
 - ค. ก่องข้าวน้อย
 - ง. ผาแดงนางไอ่
๕. นิทานพื้นบ้านมุ่งเน้นด้านใด
 - ก. ให้ความรู้
 - ข. มีคติสอนใจ
 - ค. มีค่านิยมที่ดี
 - ง. มีความบันเทิง

๖. นิทานที่มีทมิฬหรือนางฟ้าเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ มักเป็นนิทานประเภทใด

- ก. นิทานตลก
- ข. นิทานท้องถิ่น
- ค. นิทานปรัมปรา
- ง. นิทานวีรบุรุษ

๗. นิทานเรื่องจำปาสีต้นมีลักษณะเหมือนนิทานเรื่องใด

- ก. พิกุลทอง
- ข. พระไชยเชษฐ
- ค. จันทโครพ
- ง. สี่ยอดกุมาร

๘. นิทานเรื่องก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ ให้ข้อคิดหรืออุทาหรณ์ในด้านใด

- ก. ความโกรธหรือโมโห
- ข. ความเสียสละ
- ค. ความเคียดแค้น
- ง. ความรักของหนุ่มสาว

๙. บุญบังไฟ เป็นประเพณีของท้องถิ่นอีสานที่ได้จากนิทานเรื่องใด

- ก. ชูลูนางอ้าว
- ข. ตำนานพระธาตุพนม
- ค. จำปาสีต้น
- ง. ผาแดงนางไอ่

๑๐. ข้อใดคือคุณค่าทางอารมณ์ของนิทานพื้นบ้าน

- ก. ประวัติความเป็นมา
- ข. ความสนุกสนาน
- ค. ความไพเราะซาบซึ้ง
- ง. อุทาหรณ์และคติเตือนใจ

ภาคผนวก

บัตรเฉลยกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

นิทานพื้นบ้านเรื่อง พญาคันคาก

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายจากนิทานเรื่อง พญาคันคาก ดังนี้ (๕คะแนน)

๑. บุคลิกภาพและนิสัยของพญาคันคากเป็นอย่างไร

แนวตอบ สุขุมเยือกเย็น รอบคอบ

๒. ลักษณะเด่นของนิทานเรื่องพญาคันคากมีลักษณะอย่างไร

แนวตอบ การเป็นคนดีมีคุณธรรมของพระยาขันคาก แม้รูปร่างหน้าตาจะไม่ดี
เนื้อเรื่อง มีความสนุกสนาน สอนให้มนุษย์มีความซื่อสัตย์ ไม่เกียจคร้าน

๓. หลังจากอ่านเรื่องนี้จบแล้ว สามารถนำข้อคิดเรื่องนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

แนวตอบ การประพฤติตนในลักษณะการเป็นผู้นำ ความมีเหตุผล ความขยัน

๔. คุณค่าที่ได้รับจากนิทานเรื่องพญาคันคากคืออะไร

แนวตอบ ได้รับความรู้ถึงความเป็นอยู่ของคนในสมัยโบราณ ได้ความสุขจากเนื้อเรื่อง

๕. หากอ่านอย่างมีมารยาทควรอ่านอย่างไร

แนวตอบ ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น ไม่หยอกล้อกันในขณะที่ย่าน

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๑

การอ่านนิทานพื้นบ้าน

คำชี้แจง นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกและทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ผิด
(๕ คะแนน)

- ✓ ...๑. การอ่านนิทานพื้นบ้านที่มีคุณค่าช่วยให้ผู้อ่านได้มีความสุขสนาน
- ✓ ...๒. นิทานพื้นบ้านส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวาจา (มุขปาฐะ)
- ✓ ...๓. การอ่านนิทานพื้นบ้านให้ได้แนวคิด หรือแก่นของเรื่อง ผู้อ่านต้องขบคิดและตีความให้ถ่องแท้
- ✓ ...๔. นิทานพื้นบ้าน มีลักษณะเฉพาะที่เห็นเด่นชัด คือ เป็นเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ โครงเรื่องไม่ซับซ้อน
- ✓ ...๕. นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง
- ✓ ...๖. นิทานพื้นบ้านทำให้เกิดคติสอนใจ เป็นการกล่อมเกลাজิตใจที่นำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีงาม
- ... ✕ ๗. นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาเป็นเรื่องราว ไม่สามารถเล่าต่อกันได้
- ... ✕ ... ๘. ก่อนจะพิจารณาคุณค่านิทานพื้นบ้าน ผู้อ่านต้องแปลความเป็นลำดับแรก
- ... ✕ ... ๙. การพิจารณาคุณค่าของนิทานพื้นบ้านไม่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน
- ... ✓ ...๑๐. นิทานพื้นบ้านให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของนิทาน

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๒

นิทานพื้นบ้านเรื่อง “ก่องข้าวน้อย”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำตอบให้สัมพันธ์กับคำถามที่กำหนดไว้ในตาราง(๕คะแนน)

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
๑.	นิทานเรื่อง”ก่องข้าวน้อย”จัดเป็นนิทานประเภทใด	นิทานท้องถิ่น
๒.	นิทานเรื่อง”ก่องข้าวน้อย”มีใจความสำคัญอย่างไร	ทองไปทำงานที่ทุ่งนา จนสายแม่ของทองเอาข้าวมาส่งข้าทำให้ทองหิวมากมองเห็นแม่เอากะตียบข้าวน้อยมาส่งก็โมโหกลัวกินไม่อิ่มจึงฆ่าแม่ตาย
๓.	นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการที่ทองฆ่าแม่ตัวเอง	ไม่เห็นด้วย เพราะแม่คือผู้มีพระคุณต่อลูก
๔.	นิทานเรื่อง”ก่องข้าวน้อย”ให้ข้อคิดในเรื่องใด	๑. ไม่ควรเป็นคนที่ใจร้อนขี้โมโห ๒. ควรมีความอดทนอดกลั้น
๕.	นักเรียนนำข้อคิดจากเรื่องนี้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร	๑. เป็นคนมีเหตุผล สุขุมรอบคอบ ๒. เป็นลูกต้องมีความกตัญญูต่อบุพการี

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๓
นิทานพื้นบ้านเรื่อง จำปาสีต้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ถูกต้อง (๕ คะแนน)

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
๑.	จุดประสงค์ของผู้แต่งเรื่องนี้เป็นอะไร	๑. ให้ผู้อ่านมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ๒. ให้ผู้อ่านมีข้อคิดจากเรื่อง
๒.	ถ้านักเรียนเป็นกุมารทั้งสี่เมื่อมีชีวิตขึ้นอีกครั้ง นักเรียนจะจัดการกับคนที่ทำร้ายตนเองอย่างไร	ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู
๓.	จากเรื่องจำปาสีต้นนักเรียนได้ทศนะแง่คิดอะไร	๑. ไม่ควรเป็นคนหูเบา เชื่ออะไรง่าย ๆ ๒. ไม่ควรเคียดแค้นและพยาบาทต่อกัน ๓. คนที่ทำความดีจะได้รับผลตอบแทนที่ดี
๔.	จากเรื่องที่ย่าน ลักษณะของท้าวจุนี เป็นอย่างไร	๑. เป็นคนหูเบาเชื่อง่ายไม่มีเหตุผล ๒. เจ้าชู้มีเมียหลายคน
๕.	ประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องที่ย่านมีอะไรบ้าง	๑. ให้มีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ๒. ให้ข้อคิดในการเป็นคนมีเหตุมีผล

แบบประเมินกระบวนการคิดแบบเมตาคอกนิชัน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง นักเรียนประเมินตนเองว่าได้ทำกิจกรรมต่อไปนี้หรือไม่

ข้อที่	รายการที่ประเมิน	ใช่	ไม่ใช่
๑.	นักเรียนมีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์		
๒.	นักเรียนมีการเลือกวิธีการเรียน เรียงลำดับขั้นตอนการเรียนรู้		
๓.	นักเรียนวางแผนการเรียนด้วยการศึกษาด้วยตนเอง		
๔.	นักเรียนบอกแนวทางต่างๆ เพื่อที่จะให้การเรียนรู้บรรลุผล		
๕.	นักเรียนมีการกำกับหน้าที่ของตนเองให้เป็นไปตามขั้นตอน		
๖.	นักเรียนมีการทบทวนกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่มด้วยกันเพื่อรวบรวมข้อมูล		
๗.	นักเรียนบันทึกการเรียนรู้ และปรับปรุงการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ		
๘.	นักเรียนมีการตรวจสอบความสำเร็จตามเป้าหมาย		
๙.	นักเรียนสร้างความภาคภูมิใจจากการทำงาน		
๑๐.	นักเรียนประเมินผลการเรียนตามเกณฑ์ประเมินผล		

นักเรียนมีเวลาทำแบบประเมินประมาณ ๕ นาที

บรรณานุกรม

กุหลาบ มัลลิกะมาส. **คติชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์สำราญราษฎร์, ๒๕๑๘.

ปฐม หงษ์สุวรรณ. **กาลครั้งหนึ่งว่าด้วยตำนานกับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

ประคอง นิมมานเหมินท์. **นิทานพื้นบ้านศึกษา**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงาน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

ประมวล พิมพ์เสน. **นิทานพื้นบ้าน**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.

วรารวรรณ จันทรวงศ์ และกิ่งฟ้า สีนธวัช. **การคิดและการคิดเกี่ยวกับการรู้ : แนวการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดของผู้เรียน**. ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา, ๒๕๕๗.

ศิริพร ณ กลาง. **ชนชาติไทในนิทาน : แลลวดแวนคติชนและวรรณกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๔๒.

สมหมาย เอกอุดร. **ผาแดงนางไอ่**. ๒๕๔๑. สืบค้นเมื่อ ๒ มีนาคม ๒๕๖๐, : <https://www.google.co.th/search?q=ผาแดงนางไอ่&tbm=isch&source>.

<https://thaifolktales.wordpress.com/นิทานพื้นบ้าน/จำปาสีต้น> สืบค้นเมื่อ ๒ มีนาคม ๒๕๖๐,

<http://chali0701.blogspot.com/2008/09/2542-588-1.html> สืบค้นเมื่อ ๒ มีนาคม ๒๕๖๐,

<https://bkkseek.com/kong-khao-noi-kha-mae/> สืบค้นเมื่อ ๒ มีนาคม ๒๕๖๐,